

آثاری از هنرمندان ایرانی

مربوط به

شاهنشاهی پهلوی

پژوهشگاه علوم انسانی و
پرتال جامع علوم انسانی

از

محمدعلی کریمزاده تبریزی

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تمثال امضاء شدہ اعلیٰ حضرت رضا شاہ کبیر

در موزه خصوصی و مجموعه آثار هنری آقای محمدعلی کریمزاده تبریزی که مورد بازدید علیاحضرت شهبانوی ایران نیز قرار گرفته است غرفه‌ای بکارهای هنری دوره با عظمت ۵۰ سال شاهنشاهی پهلوی اختصاص داده شده است. در این غرفه آثار ارزنده‌ای از هنرمندان ایرانی دیده میشود که مربوط به زمان سردار سپه‌ی و ریاست وزرائی و نیز دوران سلطنت اعلیحضرت رضاشاه کبیر و اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بزرگ ارتشتاران میباشد .

تصاویر ، نوشته‌ها و اشعاری که هنرمندان از خود خلق نموده و در روی این آثار نقاشی کرده و یا نوشته اند در مرحله نخست وضع مملکت ایران را قبل از شاهنشاهی پهلوی نشان میدهند و در مرحله دوم انتظاراتی را که ملت ایران از ناجی خود رضاشاه کبیر داشته است بازگو مینماید . مشاهده این آثار و مطالعه عباراتی که از زبان شاهنشاهان بزرگ ایران چون کوروش بزرگ ، داریوش بزرگ ، شاپور ذوالاکتاف ، انوشیروان ، شاه عباس بزرگ ، نادرشاه افشار ، کریمخان زند ، به سردار سپه خطاب شده است میزان اهمیت انتظاری را که مردم ایران در آن موقع بحرانی از سردار سپه داشته‌اند ، مشخص میکنند و نیز چاپ تصویر سرسلسله دودمان پهلوی روی پرده ، بشقاب ، قلمکار ، لیوان و سایر اشیاء تزئینی نشانه علاقمندی و حقیقت‌سناسی ملت ایران به سردار سپه منجی ایران میباشد که در خلق يك اثر هنری تجلی کرده وزیربنای صمیمیت و وفاداری ملت ایران را نسبت به خاندان پهلوی نشان میدهد . اینک باتشکر از آقای محمدعلی کریمزاده تبریزی تعدادی از این آثار را در شماره مخصوص ۵۰ سال شاهنشاهی پهلوی برای مطالعه خوانندگان مجله بررسیهای تاریخی به چاپ میرسانیم .

بررسیهای تاریخی

آثاری از هنرمندان ایرانی
مربوط به
شاهنشاهی پهلوی

پرده‌های زمان سردار سپه‌ی اعلیحضرت رضا شاه کبیر
پرده شماره ۱ :

این پرده به ابعاد ۳۰۰×۱۵۵ سانتی‌متر میباشد که بطرز جالب و با شکوهی در زمان سردار سپه‌ی رضاشاه کبیر نقاشی و روی پرده ترسیم شده است (شکل شماره ۲) در این پرده مکالمات شیروخورشید - داریوش - شاپور - فروهر - نادرشاه - سیروس و مادروطن ، بارضاشاه کبیر با اشعاری شیوا و صادقانه يك ملت تصویر شده است و در ضمن جواب سردار سپه نیز به شعر برای نامبردگان درج‌گردیده است این اثر از شاهکارهای زمان خود بوده و از یادگارهای بس نفیس این دوره است و ما مطالب و مشخصات این پرده را برای خوانندگان تشریح و بازگو مینمائیم. در طرف راست پرده طاق کسری استخر و قبرکورش و تصویر بالدار او نقاشی شده است ، در قسمت بالا و سمت راست پرده ، تصویر نادرشاه - شاپور اول و کورش بطرز جالبی بچشم میخورد این پادشاهان با رضاشاه کبیر صحبت‌هایی دارند که بنظم نوشته شده است .

شکل ۲

این اشعار از زبان نادرشاه به سردار سپه می باشد .
 اکنون که نموده تکیه بر تو این مادر بی پناه مضطر
 باید که ز راه مهربانی گیریش چو جان خویش در بر
 پر دشمن آب و خاک ایران چون برق زنی ز تیغ آذر

بعد شاپور چنین میگوید .
این مام وطن که با غم و درد
بر پیکرش از چهار سو خصم
باید که چو من دهی نجاتش
بعد داریوش میگوید .

اینك که تو را سپرده یزدان
تابنده لوای شیر و خورشید
باید که چو من بضرب شمشیر
این کشور و این نظام لشکر
بر فرق تو گشته سایه گستر
تسخیر کنی جهان سراسر
در وسط و قسمت بالای پرده تصویر فروهر است که بادست
راست شیر و خورشید و تاج سلطنتی را، که بطرز زیبایی تصویر شده
است در بالای سر خود نگاه میدارد .
سخنان سیروس با سردار سپه :

ای آنکه بمرز و بوم جمشید
باید که بنور عدل چون مهر
تا آنکه بقرن ها بزرگان
امروز توئی امیر و سرور
این مرز شود ز تو منور
نام تو کنند زیب دفتر

قیافه و لباس و طرز ایستادن سیروس از روی کتیبه های قدیمی
ایران کپی شده است . و اما در طرف چپ تصویر که تماماً مربوط
برضا شاه کبیر می باشد در قسمت بالای پرده سمت چپ نوشته شده
است «حضرت اشرف آقای رضاخان سردار سپه فرمانده کل قوا و
رئیس الوزراء وزیر جنگ دامت شوکته» زیر این نوشته تصویر
پرچم ملی ایران در سه رنگ که شیر و خورشید در روی رنگ سفید
و صورت شیر بطرف داخل جلب توجه میکند در زیر پرچم تصویر مرد
رشید تاریخ ایران رضا شاه کبیر باشنل مخصوص دوره سردار سپه می
و کلاه خن مخصوص و لباس سر بازی شمشیر بدست بتمام قدا ایستاده

است آثار رشادت و تیز فهمی در ناصیه اش هویدا است مام وطن که در قالب نقشه ایران بطرز استادانه ای نقش بسته است در آغوش سردار سپه جای گرفته است در روی نقشه اسامی آذربایجان - کرمانشاه - لرستان - طهران - عراق عجم - اصفهان - خراسان - قهستان کرمان - بلوچستان - فارس - بحر عمان و خلیج فارس نوشته شده است و مادر وطن تاج سلطنتی را در بغل گرفته و برضاشاه تکیه داده است .

این اشعار را مادر وطن برضاشاه فرزند برومندش میگوید.
 امروز که ای یگانه فرزند
 چشم من و زادگان سیروس
 بر سینه تو نهاده ام سر
 بر تو است پس از خدای داور
 خواهم که کشتی به تیغ خونریز
 از دشمن بد سگال کیفر

بعداً خود نقاش که شاید تمام اشعار نیز از او باشد چنین می نویسد (در سمت پائین طرف راست)

چون گشت زهمت تو ایران آباد شد ملت داریوش از غم آزاد
 باعاطفه پاک و بقلبی روشن این عکس گرفته شد ز آئینه داد
 تنظیم و تشریح این پرده طوری ترتیب داده شده که جواب رضاشاه
 در آخر ارائه گردد .

اینك جواب اعلیحضرت رضا شاه کبیر بتمام پادشاهان و مادر
 وطن که در زیر پرچم ایران نوشته شده است .

اول بامید پاک یزدان
 زان بعد بعزم راسخ خویش
 بر پای ستاده تیغ در دست
 کو هست مرا پناه و یاور
 با همت ملت هنرور
 در خدمت این خجسته مادر

پرده شماره ۲ :

این پرده با ابعاد ۲۲۰×۱۲۰ سانتی متر بوده و جفت می باشند تقریباً مثل پرده شماره ۱ است (عکس شماره ۳) ولی وضع

شکل ۳

نقاشی و محل اشعار و قبر کوروش و نقاشی وسط بانقاشی روی پرده شماره ۱ فرق میکند. در اینجا نیز بالای سردار سپه نوشته است. (حضرت اشرف آقای رضاخان سردار سپه فرمانده کل قوا و رئیس الوزراء و وزیر جنگ دامت شوکته) در اینجا روی کلاه سردار سپه نشان شیروخورشید دیده نمی شود و بقیه نقاشی تقریباً همان مطالب پرده اول است از این دو نوع پرده مجموعاً ۵ عدد در مجموعه کریمزاده تبریزی موجود است که در اینجا ۳ عدد نمونه برای خوانندگان گرامی مجله عرضه می شود.

پرده شماره ۲ :

این پرده با ابعاد ۱۲۵×۲۳۵ سانتی متر و یک جفت می باشد. در این پرده سردار سپه روی صندلی نشسته و شمشیری بکمر دارد و وضع و قیافه ظاهری خوشحال و شاداب بوده، قیافه ای مصمم و پر جلال دارد کلاه خز با نشان شیروخورشید بر سر نهاده و در زیر ایوان باشکوهی که پرده های رنگین آنرا زینت میدهد روی صندلی جلوس نموده است (شکل شماره ۲) ابهت و صلابت این نقاشی نشان میدهد که ملت ایران با ارائه این یادگارها از جان و دل رئیس الوزراء وقت را دوست داشته و در موفقیت و بسلطنت رسیدن او علاقمند و شائق بوده اند.

در این نقاشی علاوه بر پاگون طلائی و کمر بند و واکیسل دو نشان بزرگ در سینه سردار سپه دیده میشود اول نشان بزرگ دایره ای شکل روی سینه نشان اقدس است که در زمان قاجار به سلاطین بزرگ و وزرای عظام داده میشد و نشان وسط بنظر میرسد که نشان تمثال همایونی باشد که این نشان نیز به شخصیت های طراز اول و وزراء اهدا می گردیده است و پرواضح است که نقاش در

مورد نشانهای سردار سپه اطلاع کاملی داشته و بدین جهت او را تصویر نموده است .

طرز آرایش این پرده ها در آن زمان طوری بوده که حاشیه قلم کار را با قالب های چوبی مخصوصی قالب می زدند و بعد وسط قلم کار را نقاشی و بمیل خود طراحی کرده و رنگ آمیزی می کرده اند .

شکل ۴

تصاویر رضاشاه کبیر روی پرده بسیار نادر و کمیاب میباشد و مخصوصا وجود چنین آثاری که زمان سردار سپه‌پی و اوایل سلطنت اعلیحضرت رضاشاه کبیر را نشان میدهد بازگوکننده علاقه ملت ایران به بنیان‌گذار سلسله پهلوی و ناجی ایران بوده در خور اهمیت فراوان است .

قلم‌کاری تصویری اولین سال سلطنت اعلیحضرت رضاشاه کبیر

این پرده به ابعاد ۲۶۰×۱۵۰ سانتی متر بوده و یک جفت درحالت قرینه‌ای هستند . (شکل شماره ۵)

این پرده در نظر اول شبیه پرده شماره ۲ میباشد که در زمان سردار سپه‌پی ترسیم شده است از وضع نقاشی و سبک قلم‌اندازی معلوم میشود که هر دو تصویر کار یک نقاش است ولی بعد از دقت معلوم میگردد تفاوت‌هایی دارد که مختصرا شرح داده میشود .

در قسمت بالا شیر بدون خورشید میباشد و فروهر یک بال کم دارد رنگ پرچم را اشتباه نقاشی کرده به نحوی که رنگ قرمز قسمت بالای پرچم قرار گرفته است نادر شاه لباسش تغییر کرده و یک شل اضافه پوشیده است و بقیه ساختمانها عوض شده است .

بعدها دیگر نقاش شخص دیگری بوده و مطابق میل و مهارت هنری خود تصویر کرده است ولی اشعار نوشته شده همان اشعار پرده ۱ و ۲ می باشد و اسم رضاشاه با کلمات (اعلیحضرت همایونی رضاشاه پهلوی) نوشته شده فرم کلاه عوض شده و نشان شیر و خورشید با پر طاوس (که البته بشکل پر طاوس ولی از فلز ساخته شده است) در وسط کلاه جلب توجه مینماید .

شل رضاشاه عوض شده و شمشیر بدست ندارد پیراهن مادر

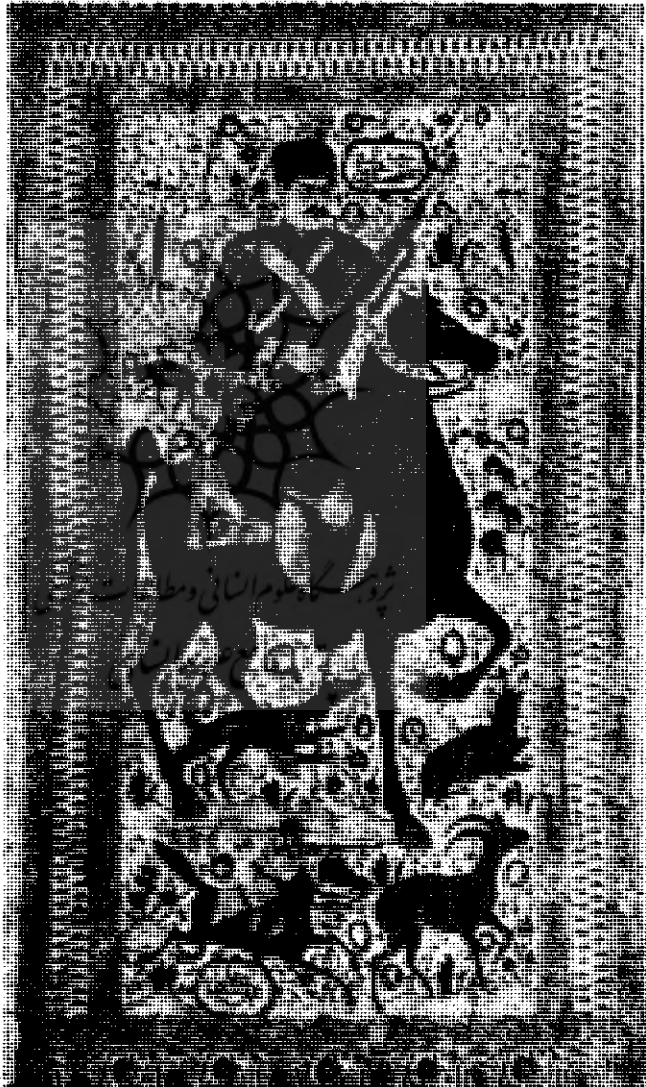

شکل ۵

وطن بشکل نقشه ایران ترسیم گردیده و اسامی ایالات در این پرده نوشته نشده است این پرده نیز حواشی زیبایی داشته و در نوع خود منحصر بفرد می باشد .

برده تمثال همایونی رضاشاه کبیر

اندازه این پرده ۱۲۰×۲۲۰ سانتی متری باشد و اعلیحضرت
رضاشاه کبیر را سوار بر اسب و در حال شکار نشان میدهد .
(شکل شماره ۶)

شکل ۶

این پرده که بطرز باشکوهی نقاشی شده است اعلیحضرت رضاشاه کبیر را تفنگ بدست و سوار بر اسب در حال شکار مجسم کرده است. نشان همایونی روی کلاه که با جیقه پرتاوسی آرایش شده و پاگون‌ها و مدال‌ها که قطار فشنگ روی آنها را پوشانده است صلابت و ابهت شاهنشاهی بزرگ و موافق را بخوبی ارائه داده است.

اما در زمینه شلوغ و درهم و برهم پرده که محیط شکارگاه و گل و درخت و کوه و تپه‌ها را با حیوانات شکاری درهم آمیخته است خالی از لطف نبوده و مهارت نقاش را در ترسیم این اثر بزرگ بی‌بهترین وجهی بیان میکند نام اعلیحضرت رضاشاه کبیر در بالا نوشته شده و نقاش نام خود را در پائین (عمل سیدعلی) نوشته است حاشیه پرده نیز با نقاشی‌های قالبی تصویر شده است.

گفتگوی مام وطن با رضاشاه کبیر

اندازه این پرده 300×150 سانتی متر بوده و از لحاظ نقاشی و موضوع در خور اهمیت والائی میباشد و بسان نقاشی روی کاغذ با مهارت تمام تصویر شده است. (شکل شماره ۷) این نقاشی از آثار بسیار مهم حسین فخاری اصفهانی نقاش ممتاز دوره رضاشاه کبیر است و در حد خود از بهترین آرم‌های میهنی ما بشمار میرود.

در این پرده کره زمین در فضا و میان ابرها نقاشی شده

۱- امضای این نقاشی که در قالب چوبی کنده شده و در آثار دیگران نیز دیده میشود، کپی امضای سید علی درب امامی اصفهانی نقاش اواخر زندیه و اوایل سلطنت آغامحمدخان قاجار میباشد که شاید بارث به این نقاش رسیده است و از طرفی ممکن است این نقاش از نواده‌های همان سیدعلی درب امامی باشد که خود را مجاز به کپی اسم جد خود بداند.

شکل ۷

است و اسامی ممالک و قاره‌ها را روی آن نوشته و مام میهن را در
روی ایران زمین نشان میدهد .

شمایل مام میهن یا فرشته سعادت بطرز بسیار زیبا و استادانه‌ای آرایش شده و هاله‌ای از گل و لاله موی سر و زلف او را نوازش و زینت داده و از زیر دستهای او بحالت دل‌انگیزی افشان شده است و پرچم سه رنگ ایران را بدست گرفته و با حالتی مصمم با رضا شاه کبیر فرزند برومند خود صحبت‌هایی دارد که در حاشیه پرده در انواع مختلف و با خط زیبا نوشته شده است .

شب گذشت و رسید صبح امید قدسیانم همی دهند نوید
بنگر بر افق که گشت سپید تا نظر کرده سپیده دمید

صبح شد هر نهفته گشت پدید
ز آفتاب سعادت و اقبال

و در سمت چپ زیر پرچم ایران چنین می‌نویسد :

کمتر از ذره نه پست مشو مهر بورز

تا بخلوتگه خورشید رسی چرخ زنان
در قسمت بالا و سمت چپ ، خورشید منور که سلطنت پهلوی را مجسم کرده و بطرز باشکوهی پرتو افکن شده است، جلب توجه مینماید در مقابل نور آفتاب رضاشاهی فرشتگان شعار بدست مرام و خواسته‌های خود را به طرزی جالب ارائه میدهند .

فرشته اول همت دوم شجاعت سوم عدالت چهارم قومیت پنجم سعادت ششم صنعت هفتم ثروت هشتم عزت نهم سیادت را ارائه داده و در قسمت آخر آرزو میکند که پرچم ایران بروی کره زمین احاطه شده و دنیا را از عظمت و بزرگواری خود بهره‌ور سازد در داخل مرکز خورشید این شعر جلب توجه میکند و مقصود از آفتاب سعادت سلطنت رضاشاه کبیر می‌باشد :

چه یافت کوکب اقبال پهلوی بفلک اوج

بتافت بر سر هر ذره آفتاب سعادت

در پائین نقاش که طرح و شعر نیز شاید از خودش باشد چنین نتیجه میگیرد.

من از مفصل این جمله مجملی گفتم

تو صد حدیث مفصل بخوان از این مجمل

اصفهان ساخت حسین فخاری

نقاشی صورت رضاشاه کبیر

این نقاشی رنگ و روغن بوده و از نقاشیهای فوق العاده نفیس و هنری محسوب میشود و اندازه آن ۱۰۰×۸۳ سانتی متر است. این شمایل بوسیله مصور الممالک نقاش معروف دوره رضاشاه کبیر ترسیم شده و از تمام نقاشیهای دستی شبیه تر و استادانه تر است (شکل شماره ۸) در این نقاشی آثار زخم شمشیری که در یکی از حوادث میهنی بر بالای بینی نزدیک چشم چپ احداث شده است بخوبی واضح و آشکار می باشد کلاه ساده و شنل معروف اعلیحضرت رضاشاه کبیر بطور ماهرانه نقاشی شده و مایه اعجاب بیننده می باشد رقم نقاش در سمت راست بوضوح دیده میشود.

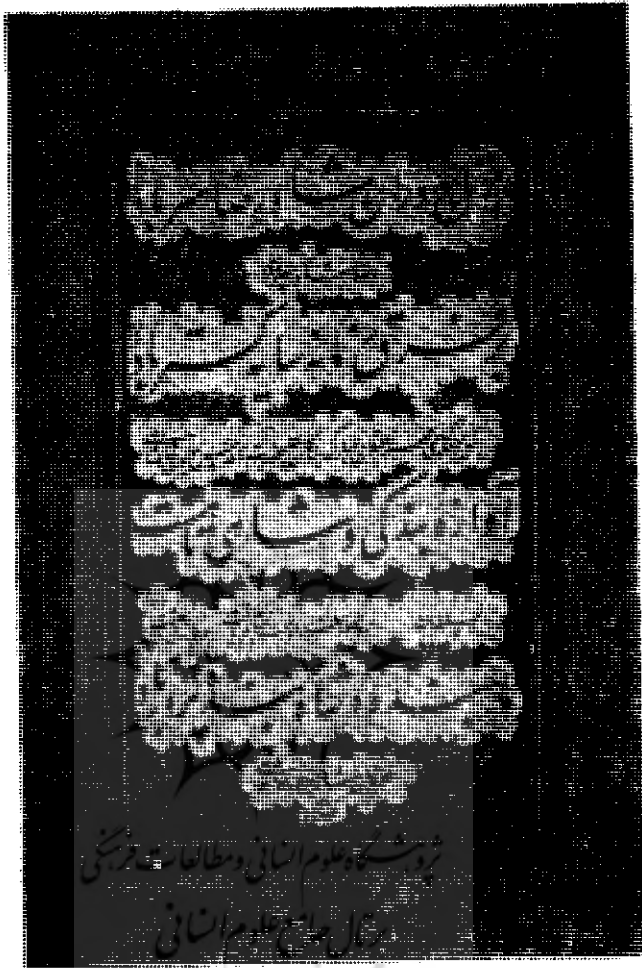
رقم مصور الممالک صمصام ذوالفقاری ۱۳۱۳

تهنیت يك هنرمند به رضاشاه کبیر

این قطعه که بطرز زیبایی تذهیب و جدول بندی شده است باندازه ۴۸×۳۳ سانتی متر میباشد. زمینه داخل قطعه نیز مذهب به گلهای رنگی است و از بهترین خطوط زمان خود بشمار میرود. (شکل شماره ۹) متن شعر از اشعار قدیمی بوده و بنام رضاشاه کبیر مرقوم شده است خط چهار دانگ جلی بوده و از آثار مرحوم میرعماد غلامشاهی میرفندرسکی است (میرعماد فرزند مرحوم سید سرتیپ معروف بمشاور نظام بوده و خط را بهر رقم باکمال

شکل ۸

شکل ۹

استادی می نوشته است او مدتی خوشنویس و منشی وزارت امور
خارجه بوده و در سال ۱۳۲۴ شمسی مرحوم شده است) دو بیت
شعر در مدح رضا شاه چنین است .

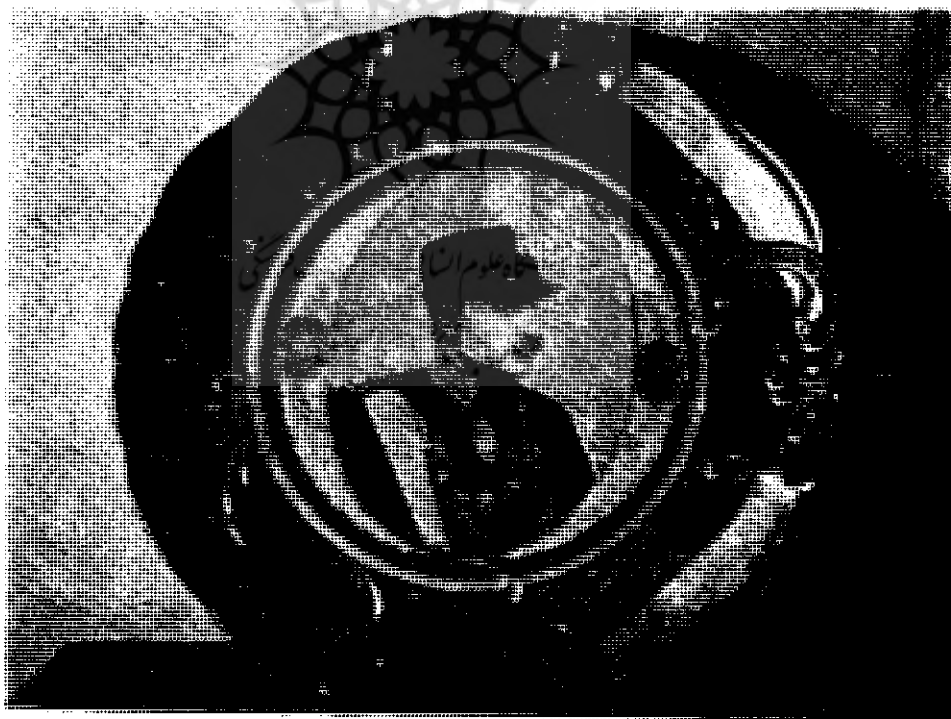
بر تاجوران شاه رضا سر بادا بر فرق زمانه سایه گسترده دا
آوازه بندگی و شاهی تا هست ما بنده و شاه بنده پرور بادا

زمینه قطعه بخط نستعلیق زیبا چنین است :

بتقدیم خاکپای مهر اعتلای مبارک بندگان اعلیحضرت اقدس
 همایون شاهنشاهی
 السلطان رضا شاه پهلوی ارواحنا فداه سمت اختتام یافت.
 سوم اردیبهشت ۱۳۰۵ .
 غلام جان نثار میرعماد غلامشاهی فندرسکی

بشقاب مزین به تمثال اعلیحضرت رضاشاه کبیر

این بشقاب بقطر ۲۰ سانتی متر بوده و حاشیه آن برنگهای
 سبز سیر و طلائی و قرمز جلب توجه میکند تمثال همایونی
 برنگ سیاه تیره و شبیه عکس‌های متداول این دوره میباشد. (شکل
 شماره ۱۰)

شکل ۱۰

این بشقاب به سفارش آقای نیک پور در مسکو پایتخت اتحاد جماهیر شوروی بشماره ۵۲۱/۳۳ ساخته شده و بیادگار بین مردم ایران پخش شده است که در نوع خود بسیار زیبا میباشد.

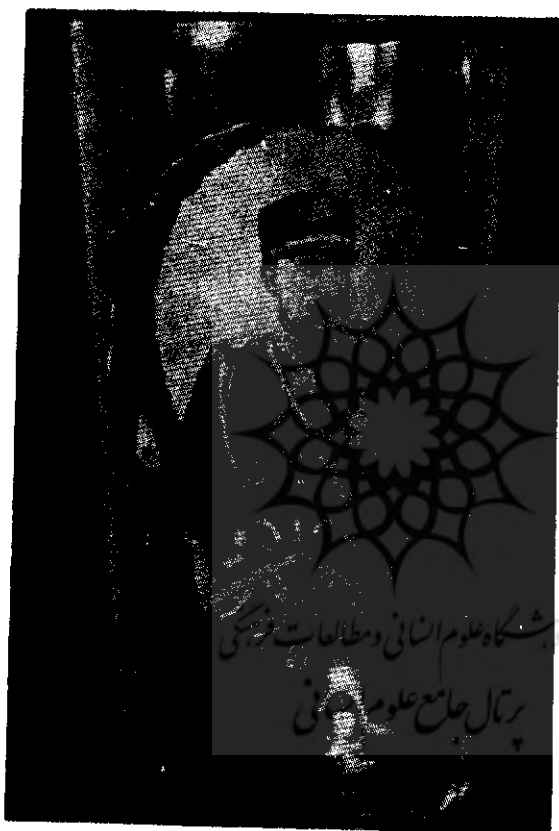

شکل ۱۱
عکس رنگی اعلیحضرت رضاشاه کبیر و مصطفی کمال پاشا آتاتورک

این عکس رنگی با اندازه ۳۵×۴۸ سانتی متر بوده و در نوع خود منحصر بفر دست این عکس موقع مسافرت اعلیحضرت رضاشاه کبیر به ترکیه در آن مملکت چاپ و منتشر شده و در آن اعلیحضرت رضاشاه کبیر و آتاتورک با لباس رسمی نشان داده شده است و در وسط، عکس پرچم ممالک ایران و ترکیه بطرز جالبی ترسیم شده و زیر پرچمها شیروخورشید ایران با تاج مخصوص جلب توجه میکند. (شکل شماره ۱۱)

لیوان بلور با عکس رضاشاه کبیر

ارتفاع لیوان ۱۲ سانتی‌متر و قطر آن در بالا ۷/۵ سانتی‌متر و در پایه ۶ سانتی‌متر است در موقع شروع سلطنت رضا شاه کبیر بعنوان یادبود ساخته شده است. (شکل شماره ۱۲)

شکل ۱۲

از این لیوان تاکنون درجائی دیده نشده و بهمین علت لیوان موجود یادگار پس از زنده‌ای از شروع سلطنت اعلیحضرت رضاشاه کبیر می‌باشد در این تصویر اعلیحضرت رضاشاه کبیر را با کلاه پهلوی سلطنتی و نشان و مدال‌های مخصوص در او ان سلطنت نشان میدهد حاشیه نقاشی برگ بلوطی با آمیخته‌ای از پرچم و شمشیر و آرم میهنی و مدال مخصوص بطرز جالبی آرایش و ارائه شده است .

قوطی یا جعبه سیگار فلزی (دو عدد)

این جعبه که در روی هر کدام عکس دوره تاجگذاری اعلیحضرت رضاشاه کبیر نقش بسته است گواینکه در نوع خود یک جعبه سیگاری ساده است ولی وجود آنها در یک مجموعه فوق العاده ارزنده است زیرا از کارهای مربوط به این دوره بمقدار خیلی نادر بجای مانده و امکان بدست آوری آنها بی نهایت مشکل میباشد و ممکن است تعداد کمی در میان خانواده های قدیمی موجود باشد. اندازه جعبه سیگار اولی 8×9 سانتی متر بود و مزین به تمثال رضاشاه کبیر در موقع تاجگذاری است. (شکل شماره ۱۳)

شکل ۱۳

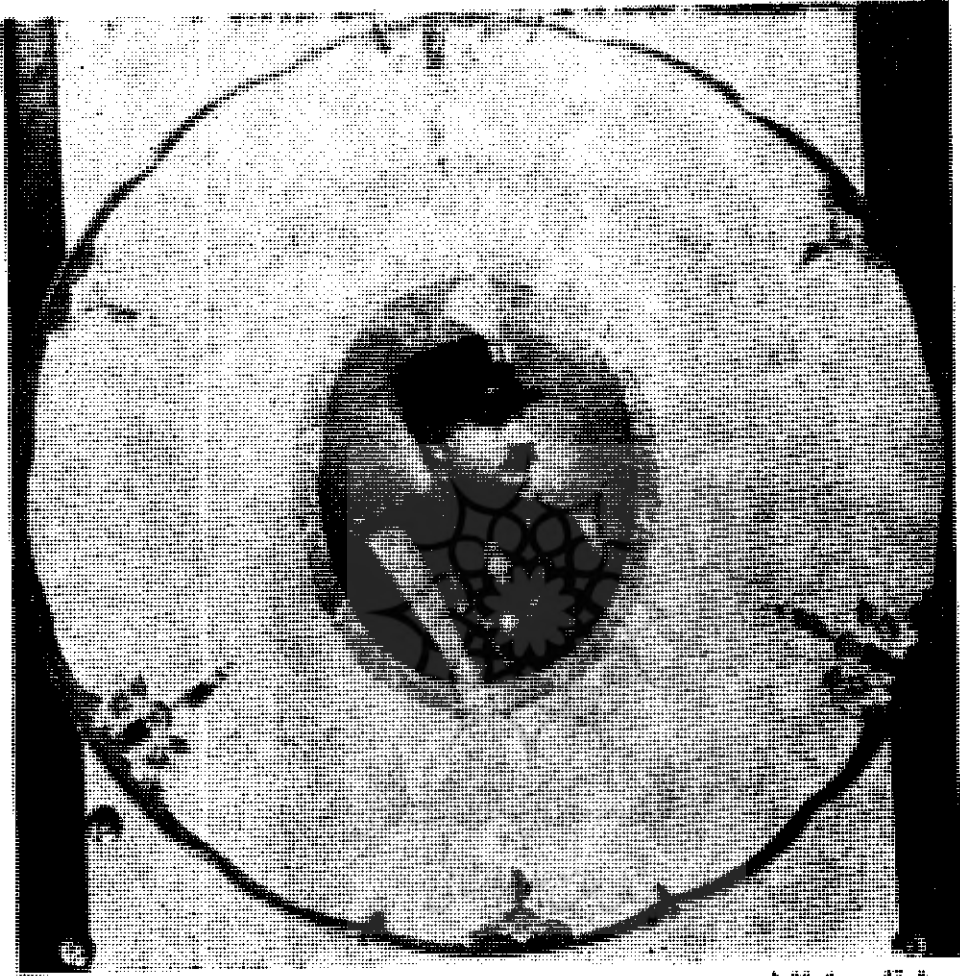
در زیر عکس نوشته شده است «اعلیحضرت شاهنشاه رضاشاه پهلوی ارواحنا فداه»

در حاشیه عکس گل‌های برگ بلوطی و در انتهای پائین تمثال عکس شیر و خورشید و پرچم ایران جلب توجه میکند .
 جعبه سیگار دوم که بهمان ابعاد جعبه اول میباشد در وسط آن عکس اعلیحضرت رضاشاه کبیر چاپ شده و حاشیه آن را یک قاب بیضی حاشیه مربعی شکل احاطه کرده است . (شکل شماره ۱۴) در زیر عکس بزبان فارسی نوشته شده (اعلیحضرت شاهنشاه پهلوی) و در زیر عبارت فارسی عبارت «S.M.I. Schah de Perse Pahlavi Reza Khan.» نوشته شده است .

شکل ۱۴

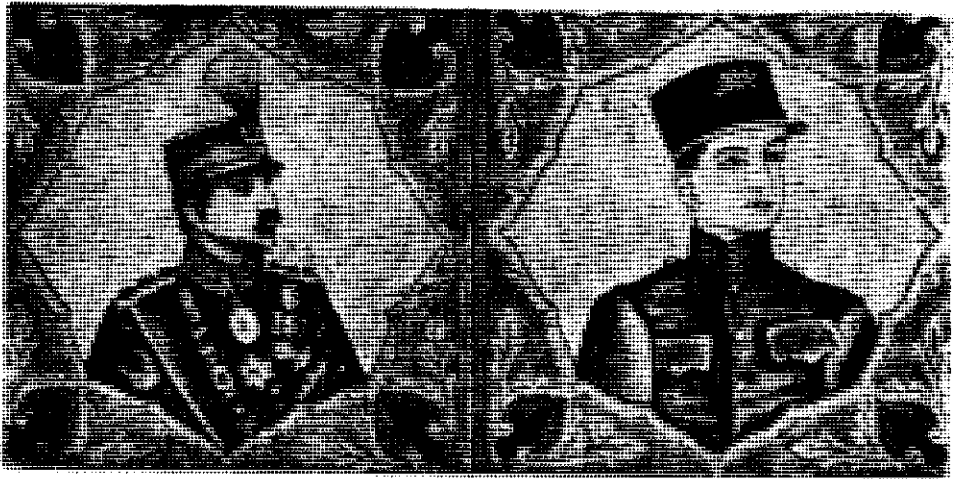
هر دو قوطی سیگار در نهایت استحکام بوده و از فلز بسیار محکم و صیقل شده ساخته و معلوم نیست کار کدام کشور میباشد .

بشقاب رضاشاهی

شکل ۱۵

بشقاب رضاشاهی يك جفت چینی اصل فرمایش نيك پور درمسكو ساخته شده قطر دایره بشقاب ۲۵ سانتی متر حاشیه طلائی و گل رنگی زیبا. در وسط عكس تاجگذاری اعلیحضرت رضاشاه كبیور برنگت (طوسی قهوه ای مشكی سیر) كه حاشیه عكس با سنبل گندمی طلائی مزین شده است این بشقابها در روی گلهای اطراف نقطه فیروزه ای برجسته نیز دارد و فوق العاده زیبا است. (شکل شماره ۱۵)

کاشی تمثال رضاشاه کبیر و شاهنشاه آریامهر در دوران تحصیلی شکل ۱۶

این کاشی هاسه عدد هستند و ابعاد هر یک 20×20 سانتی متر میباشد در وسط عکس اعلیحضرت رضاشاه کبیر بالعب رنگی نقاشی و اطراف آن برنگهای مختلف تزیین شده و دو کاشی دیگر که در طرفین آن قرار دارد مزین به تمثال شاهنشاه آریامهر در زمان ولیعهدی است که در دبیرستان نظام مشغول تحصیل بوده اند. کلاه یا نشان مخصوص مدرسه و لباس ساده نظامی ولیعهد در خور توجه میباشد.

(شکل شماره ۱۶)

کارت پستالها و عکسهای منحصر بفرد

(۱) کارت پستالی که به فرمایش تجارتخانه رزاق اف - طهران به آلمان سفارش داده شده و در سال ۱۳۰۲ چاپ شده باندازه استاندارد کارت پستال چاپ گردیده است. (شکل ۱۷)

در این کارت پستال سردار سپه شمشیر بدست ایستاده و روی سینه ایشان علامت مخصوصی دیده میشود که روی آن نوشته شده است «وزارت جنگ» در دست چپ پرچم سه رنگ ایران جلب توجه میکند در سمت راست تصویر نوشته شده است (حضرت اشرف آقای سردار سپه) در قسمت بالا داخل کادر مسطیل شکلی نوشته شده است «پس از یکصد و نود و چهار سال» .

شکل ۱۷

در سمت چپ کارت پستال مادر وطن در حالیکه خمیده دیده میشود تابلوئی در دست راست دارد و روی آن نوشته شده است :

« گرچه پیرم توشبی تنگ در آغوشم گیر

تا سحر گه ز کنار تو جوان برخیزم »

در دست چپ مادر وطن یک ترازو و یک پرچم است ، روی شاهین ترازو وزارت عدلیه و روی پرچم وزارت خارجه نوشته شده است در پشت مادر وطن یک صندوق دربار قرار داده اند که خالی بودن خزانه دولت را نشان میدهد و روی صندوق نوشته شده است «وزارت مالیه» زیر بغل «وزارت معارف» در ناحیه کمر «وزارت فلاح و تجارت» روی قفل کمر بند «وزارت داخله» و روی دامن «وزارت پست و تلگراف» .

(۲) کارت پستال رنگی فوق‌العاده زیبا و گویا این نیز در آلمان چاپ شده و به سفارش تجارتخانه کاشانی است (شکل ۱۸)

شکل ۱۸

رضاشاه در وسط قرار گرفته و دو فرشته تاج سلطنتی را در بالای سر او نگاه داشته و در طرفین نوشته است :
 یداله فوق ایدیمم و تعز من تشاء و تذلل من تشاء
 در طرفین اعلی حضرت رضاشاه کبیر، نادر شاه افشار - کریم خان

زند، شاه عباس و شاه اسماعیل صفوی و در پائین کارت آقامحمدخان - فتحعلی شاه - ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه و احمد شاه جلپ توجه میکنند .

(۳) عکس رنگی رضاشاه کبیر که گویا در آلمان چاپ شده است در طرفین ۶ نفر از افسران ارشد که به ترتیب عبارتند از: محمد حسین خان سرتیپ قسمت شمال حسین خان امیر لشکر شرق، محمود خان امیر لشکر جنوب، (حضرت اشرف سردار سپه)، عبدالله خان امیر لشکر شمال غربی. محمود آقاخان انصاری وزیر داخله، مرتضی خان سرتیپ رئیس پیاده نظام تهران زیر نام فارسی این افراد بفرانسه نیز نوشته شده است (شکل ۱۹)

(۴) عکس عبدالله خان طهماسبی با جماعتی از رجال آذربایجان منتظر قدوم مبارک می باشند در بالای سر روی پارچه سه رنگ نوشته است «زنده باد حضرت اشرف سردار سپه فرمانده کل قشون دامت عظمته .» (شکل ۲۰)

(۵) عده ای از افسران بامعیت عبدالله طهماسبی يك تابلوی بزرگ بدست دارند در این تابلو اعلیحضرت رضاشاه کبیر را در حین گرفتن دهان سوسمار جهل و نادانی و دشمنان نشان میدهد و مادر وطن که بمنزله نقشه ایران است نظاره می کند در قسمت بالای تابلو چنین نوشته است .

(تقدیمی لشکر شمال غرب ، بیادگار اضمحلال مهیب ترین اهریمنان ملوک الطوائفی بدست با قدرت یگانه فرشته اقبال و سعادت ایران بندگان حضرت اشرف اعظم سردار سپه وزیر جنگ و فرمانده کل قوا دامت عظمته) (شکل ۲۱)

۱۹
تعل

General de Division
AMIRPZVA KOBIN

General de Division
MOLISCHTIN MOHAMMAD

General de Division
MOSKALIN MIKHAIL

General de Division
SPODAR SIVIL

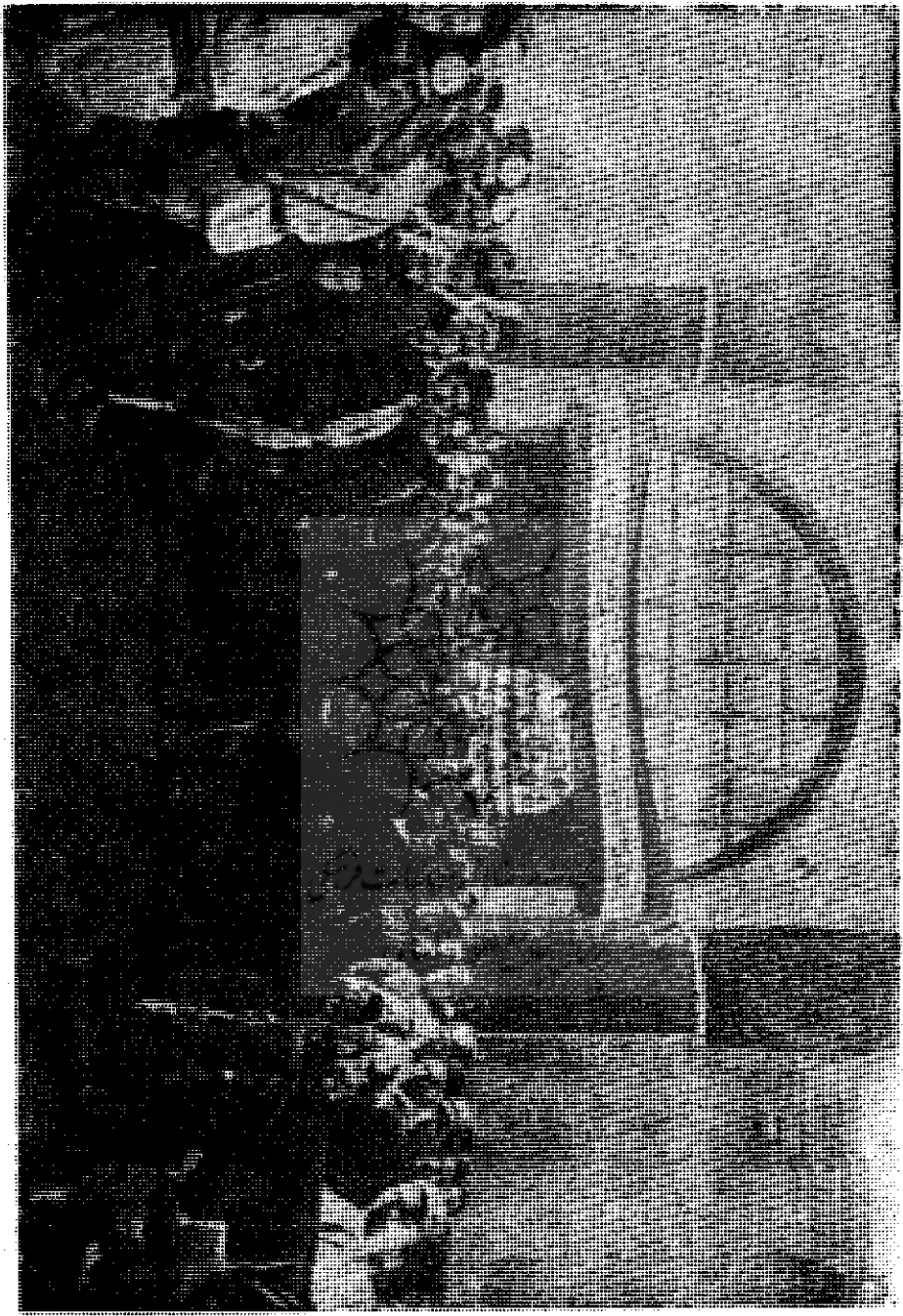
General de Division
MIRNICKI

General de Division
HILSEN RABAN

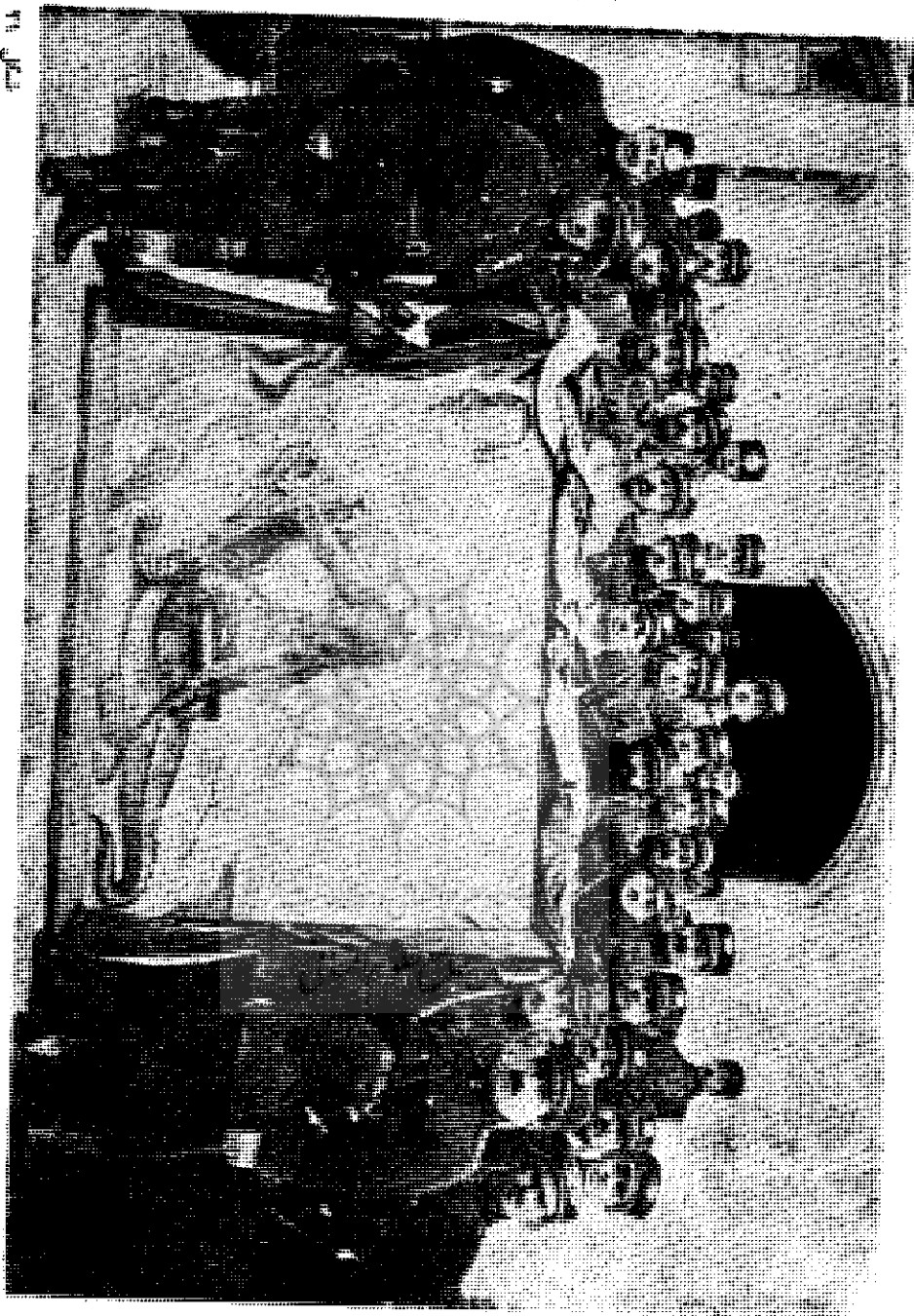
General de Division
MORHAMED HILSEN RABAN

Handwritten text in Persian script, possibly a name or title, overlaid on the central figure.

10. 1953

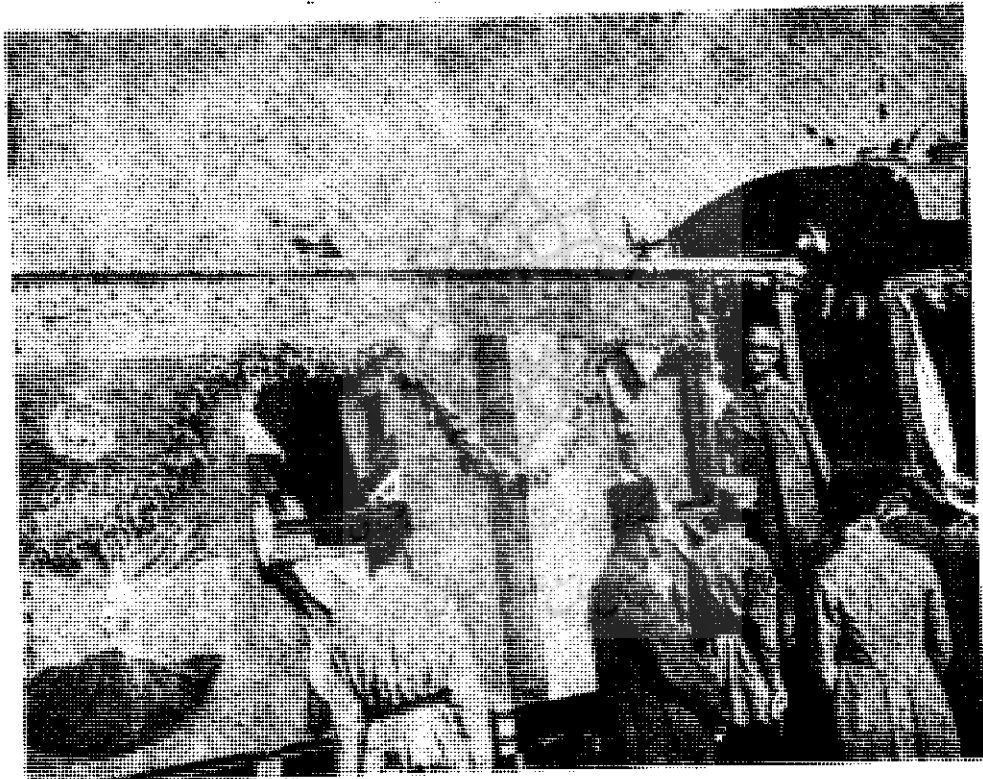

71 3/4

(۶) رضاشاه کبیر را گویا روی ترن تبریز جلفا نشان میدهد که روی ترن نوشته راه آهن تبریز. و روی پارچه‌ای که به ترن الصاق شده نوشته شده است:

(شعبه نقلیه ساختمان این ارمغان حقیر را وسیله تبریک و تمهینت نزول اجلال (بقیه عکس قطع شده است) عده‌ای از رجال و افسران افتخار حضور دارند.) (شکل ۲۲)

شکل ۲۲

(۷) عکس نقاشی خیلی خوب از صورت اعلیحضرت رضاشاه کبیر نقاشی از و. پتروتنکو در سال ۱۹۳۴ میلادی بوسیله شرکت کامپاکس (شکل ۲۳)

شکل ۲۳

کاشی‌های نقاشی شده :

این کاشی‌ها که جمعاً يك تابلوی کاشی‌کاری را نشان میدهد باندازه 215×175 سانتی‌متر می‌باشد تاکنون از صورت شاهنشاه آریامهر کاشی‌کاری نشده و این اولین نوع از کاشیکاری تمثال شاهنشاه آریامهر می‌باشد این کاشی بظن قوی از صورت شاهنشاه در اوایل سلطنت ترسیم و کاشی‌سازی گردیده است حاشیه اطراف پرنگ سبز بوده و دو ساعت دیواری در اطراف آن تعبیه شده است گوا اینکه تاریخ و نام نقاش ذکر نشده ولی این تمثال در نوع خود ارزنده و قابل تمجید است زیرا شبیه سازی در صنعت لعاب‌کاشی کاری فوق العاده مشکل و طاقت فرسا است . (شکل ۲۴)

شکل ۲۴

نقاشی صورت شاهنشاه آریامهر

شکل ۲۵

این نقاشی را در سال ۱۳۲۷ از روی یکی از عکس‌های رنگی
 اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر کشیده‌ام که چاپ آن در
 شماره مخصوص پنجاه سال شاهنشاهی پهلوی برای اینجانب افتخار
 آمیز می‌باشد . (شکل ۲۵)

سه عدد نشان یا مدال

۱- نشان یا مدال - بقطر سه سانتی متر

در رو برو تصویر رضاشاه صورت از رو برو حاشیه برگهای تزیینی. طرف دیگر پنج پر شمشیر در قسمت بالاتوشته شده ۲۳ ثور ۱۳۰۳ (شکل شماره ۲۶ الف و ب)

۲- نشان یا مدال بقطر دو سانتی متر که درعکس بزرگ شسه است و هر دو طرف بنظر یکسان می آید .

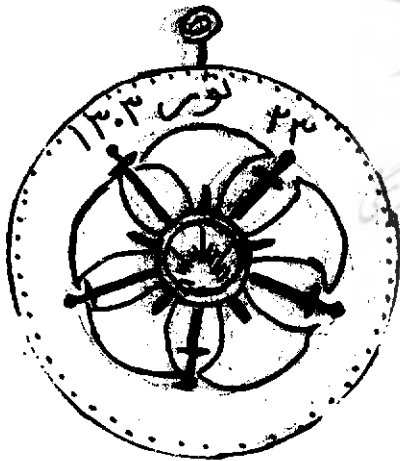
Riza Chah Pahlavi of Persia

در بالا به انگلیسی نوشته شده .

(شکل شماره ۲۷ الف و ب)

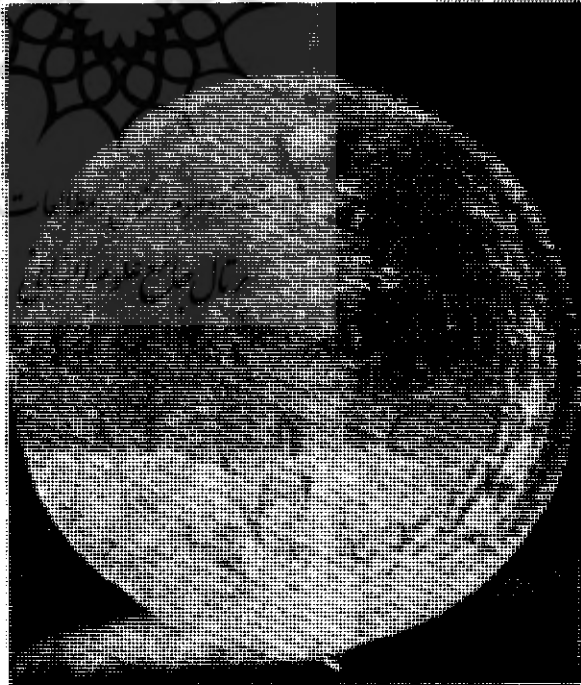
۳- نشان یا مدال - بقطر سه سانتی متر

یک طرف تصویر رضاشاه کبیر، طرف دیگر دو شمشیر در پشت خورشید تابان ، حواشی دو طرف برگهای تزیینی . (شکل شماره ۲۸ الف و ب)

شکل ۲۶

(ب)

(الف)

(الف)

(ب)

شکل ۲۷

(۳۷)

(الف)

(ب)

شکل ۲۸